

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

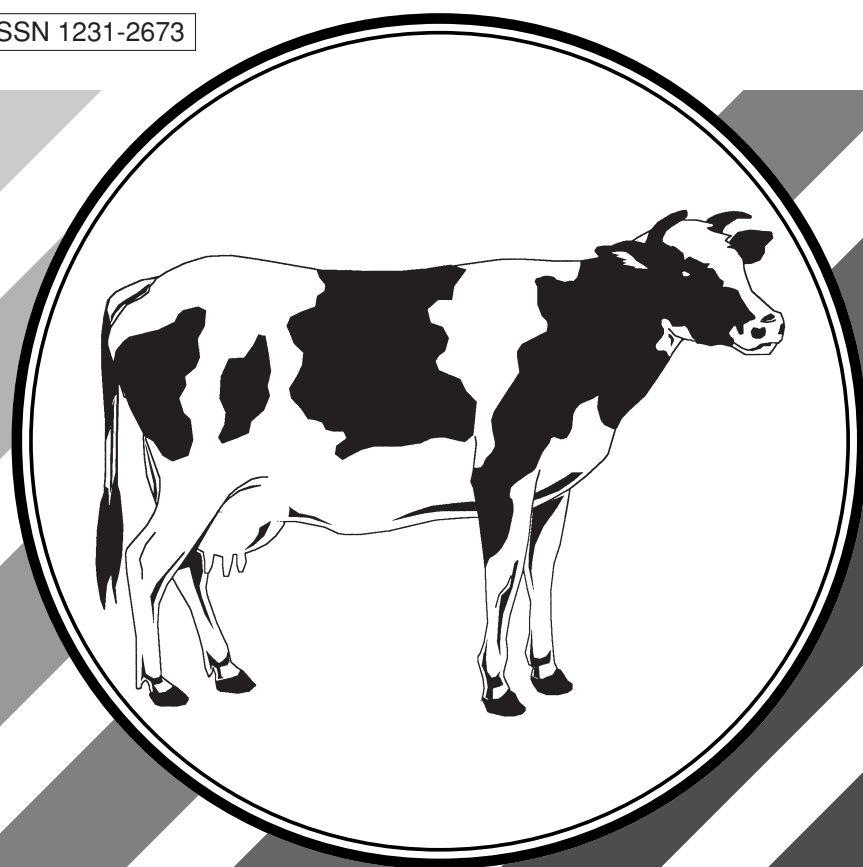
INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI
ŻYWNOŚCIOWEJ

NR
17

RYNEK MLEKA

stan i perspektywy

ISSN 1231-2673

**RAPORTY
RYNKOWE**

PAŹDZIERNIK 1999

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Produkcja mleka
- III. Przetwórstwo mleka
- IV. Spożycie mleka i przetworów
- V. Handel zagraniczny
- VI. Interwencja na rynku mleka
- VII. Ceny

**Przy publikowaniu całości lub fragmentów raportu oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Raport przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski tel: 827-36-64

AUTORZY:

Zygmunt Smoleński
• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0 22) 826-75-53

Jadwiga Seremak-Bulge
• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0 22) 827-11-32

Krystyna Świetlik
• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 448

Piotr Szajner
• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 719

Alicja Bulak
• ARR • Warszawa
Tel.: (0 22) 623-10-80

Raport zatwierdziła w dniu 13.10.1999 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Marian Brzóska (sekretarz), Tadeusz Chrościcki, Eugeniusz Gorzelak, Teresa Jabłońska-Urbaniak, Wojciech Józwiak,
Ryszard Kreft, Ewa Król-Pol, Jan Małkowski, Krzysztof Materko, Bożena Nowicka, Roman Urban, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejny raport wydany będzie w maju 2000 r.

W serii Raporty Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:

1. Rynek zbóż /17/ • listopad 1999,
2. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /10/ • listopad 1999,
3. Rynek ziemniaka /16/ • listopad 1999,
4. Rynek cukru /16/ • listopad 1999,
5. Rynek owoców i warzyw /15/ • listopad 1999,
6. Rynek rzepaku /16/ • grudzień 1999,
7. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /17/ • marzec 2000,
8. Rynek pasz /7/ • kwiecień 2000,
9. Rynek drobiu i jaj /17/ • maj 2000,
10. Rynek mleka /18/ • maj 2000,
11. Rynek mięsa /18/ • maj 2000,
12. Rynek ziemi rolniczej /3/ • czerwiec 2000.

REASUMPCJA

Sytuacja na krajowym rynku mleka i jego przetworów w 1999 r. kształtowała się pod wpływem następujących czynników:

- egzekwowania nowej, obowiązującej normy jakości mleka dostarczanego do przetwórstwa,
- utrzymywania się tendencji wzrostu spożycia masła,
- ograniczenia popytu importowego krajów – dotychczasowych odbiorców polskich wyrobów mleczarskich, na skutek zwiększenia własnej produkcji bądź zmniejszonych możliwości płatniczych.

W wyniku konsekwentnego przestrzegania przez przemysł mleczarski obowiązującej normy jakości surowca mlecznego zostało wyeliminowanych wielu dostawców, głównie z gospodarstw 1-2-krowich. W konsekwencji zmalało zaopatrzenie przemysłu w surowiec, wzrosła zaś bezpośrednia sprzedaż mleka i jego przetworów oraz samozaopatrzenie.

Nastąpiło przyspieszenie selekcji bydła mlecznego i związany z tym wzrost wydajności mleka od 1 krowy. Pogłowie wg stanów czerwcowych zmalało z 3542 tys. sztuk w 1998 r. do 3418 tys. sztuk w 1999 r., tj. o 3,5%. Produkcja mleka zmalała odpowiednio z 12,2 mld l do 12,0 mld l, a więc o 1,6%. Jednocześnie nasilił się proces zróżnicowania chowu bydła mlecznego na „sektor nowoczesny”, zaopatrujący mleczarnie w surowiec i „sektor tradycyjny”, zaspakajający potrzeby właścicieli małych gospodarstw i okolicznej niezamożnej ludności nierolniczej.

Relatywnie niskie ceny zbytu wyrobów mleczarskich wpływały ograniczająco na kształtowanie

się cen skupu mleka, które w rezultacie przez 8 miesięcy br. utrzymywały się na niższym poziomie niż przed rokiem.

W warunkach zmniejszonych dostaw surowca i obniżonej opłacalności eksportu przemysł mleczarski w I połowie br. ograniczył produkcję wielu wyrobów, w tym przede wszystkim serów podpuszczkowych dojrzewających, mleka spożywczego oraz mleka pełnego w proszku. Należy oczekiwać, że w ciągu całego 1999 r. zmniejszy się produkcja wielu artykułów mleczarskich. Nieznacznie wzrośnie jedynie produkcja mleka odtłuszczonego w proszku oraz napojów mlecznych, w tym jogurtów.

Stosunkowo duży popyt na trwałe artykuły mleczarskie i relatywnie wysokie krajowe ceny mleka odtłuszczonego i masła spowodowały, że ARR, w ramach interwencyjnych zakupów zgromadziła zaledwie 4 tys. ton masła na zapasy zimowe. Równocześnie, w wyniku trzech przetargów na eksport z dopłatą odtłuszczonego mleka w proszku, umowy zawarto na 46,1 tys. ton tego produktu, z czego eksportowano 32,4 ton do 2.10.1999 r.

Niskie ceny artykułów mleczarskich w 1998 r. i w pierwszej połowie 1999 r. sprzyjały wzrostowi popytu na te wyroby. Szacuje się, że w stosunku do 1997 r. spożycie mleka i jego przetworów wzrosło o 10-12 l w ekwiwalencie surowca mlecznego w przeliczeniu na 1 mieszkańca i wyniosło około 300 l/osobę (łącznie z masłem). Przyczyniły się do tego nie tylko relatywnie niskie ceny detaliczne przetworów mleczarskich, szcze-

gólnie masła ale również zwiększenie spożycia przez ludność rolniczą.

Głęboki spadek cen produktów mleczarskich na rynku światowym spowodował, że mimo utrzymania się w I półroczu 1999 r. wolumenu eksportu na poziomie z roku poprzedniego, wpływy z wywozu wyrobów przemysłu mleczarskiego zmalały w I półroczu ze 132,1 mln USD w 1998 r. do 107,3 mln USD w 1999 r., tj. o 18,8%. Po stronie importu natomiast nastąpił jedynie nieznaczny wzrost wolumenu wyrażonego w ekwiwalencie surowca mlecznego. Natomiast w wyrażeniu wartościowym import wzrósł o 29% w porównaniu do analogicznego okresu w 1998 r.

Dodatknie saldo obrotów handlu zagranicznego artykułami mleczarskimi w I połowie roku zmalało ze 110,6 mln USD w 1997 r. i 89,6 mln USD w 1998 r. do zaledwie 52,4 mln USD w 1999 r.

Zwiększony popyt krajowy na masło i mleko odtłuszczone w proszku, przy równoczesnym spadku dostaw surowca, spowodował zmniejszenie sezonowych nadwyżek masła, co ograniczyło rozmiary interwencji. W związku z tym w I kwartale 2000 r. przewiduje się deficyt masła i konieczność importu co najmniej 4 tys. ton tego produktu.

W tej sytuacji w 2000 r. oczekiwać należy wzrostu cen artykułów mleczarskich i związanego z tym zwiększenia cen skupu mleka w tempie zbliżonym do inflacji. Drożenie artykułów mleczarskich ograniczy możliwości wzrostu popytu na mleko i jego przetwory.

SUMMARY

In 1999 following factors shaped the situation on the market of milk and dairy products in 1999:

- implementation of new quality standards for raw milk for processing;
- upward tendency in butter consumption;
- contraction of demand in main Polish export markets (due to limited financial capacity or rise in domestic production)

Reflecting very strict procedures at dairy plants as regards quality standards many small producers went out of the business, mainly those with 1-2 milk cows. In result the volume of raw milk supplied to the industry and the volume of milk and products directly sold and consumed on farm sales increased.

Genetic selection of milk cow stock speeded up. Thus milk efficiency per cow increased at a higher rate. Milk cow stock as of end of June declined from 3542 thousand heads in 1998 to 3418 thousand heads in 1999, i.e. by 3,5%. Milk production shall decrease by 1,6%, 12,2 bill l to 12,0 bill l. Simultaneously differentiation process between "modern sector", supplying dairy plants with raw material and "traditional sector" matching needs of smallholders and local poor workers, become more and more clear.

Relatively low level of dairy product sale prices caused stagnation in procurement prices. In

result during eight months of 1999 milk procurement prices were shaped below the level observed last year.

In the circumstances of limited raw material supply and low profitability of exports in the first half of 1999 dairy industry restricted production of many products in particular meting cheese, milk and whole milk powder. Further decrease in production of dairy products is expected in the whole 1999. The production of skimmed milk powder and milk-based drinks (including yoghurts) is forecast to rise.

Relatively high level of demand for easy-to-store dairy products combined with high prices of low fat milk and those of butter led to decline in intervention purchases. The ARR bought in just 4 thousand tons of butter for the winter stocks. Accordingly three tenders for export of skimmed milk powder with subsidies were opened. Although, concluded contracts amounted to 46,1 thousand tons only of which 32,4 tons were subject to exports up to 20.10.1999.

Low prices of dairy products recorded in 1998 and in the first half of 1999 caused increase in demand in the market. It is estimated that milk consumption (including dairy products) rose by 10-12 litres in terms of raw milk as compared to 1997 and totalled per capita 300 litres (including butter). The rise reflected as well

low level of retail prices (particularly butter) as increase in their consumption in rural areas.

The level of exports in the first half of 1999 reminded unchanged in comparison to a relevant period of 1998. Although deep decline in dairy product prices on the world market caused that export value decreased from 132,1 mill USD to 107,3 mill USD in the first half of 1999, i.e. by 18,8%. Simultaneously imports in terms of raw milk rose just slightly, but its value increased by 29%.

Positive balance of foreign trade in dairy products in the first half of 1999 declined from 110,6 and 89,6 mill USD recorded in 1997 and 1998 respectively to 52,4 mill USD in 1999.

In the conditions of limited low raw milk deliveries, increase in domestic demand for butter and skimmed milk powder resulted in low level of seasonal butter surplus, which finally limited the scope intervention in the market. Thus in the first quarter of 2000 butter shortages are for forecast. Moreover it may be inevitable to import some 4 thousand tons of this product.

Having acknowledged that, a rise in the prices of dairy products can be expected in 2000. Milk procurement prices are also forecast to rise at a rate close to those of inflation. Increase in prices will further restrict rise in demand for milk and dairy products.